

40 letnica Vzajemne zavarovalnice

Naša prva in največja čisto slovenska zavarovalnica obhaja svojo 40 letnico. Z odlokom z dne 23. februarja 1900 je vlada nekdanje Avstrije na Dunaju potrdila pravila, 1. avgusta 1900 pa je zavarovalnica začela poslovati. Pravi ustanovitelj Vzajemne in njen prvi predsednik je bil sodni svetnik v pokoju Ivan Vencajz, ki je zavarovalnico vodil do svoje smrti 7. avgusta 1913. Sedaj predseduje zavarovalnici stolni kanonik Sušnik Ivan. Zavod se je iz neznatnih začetkov lepo razvijal. Do poveljne dobe ni izkazoval kakega vidnega premoženja, ker je do takrat gojil le

požarno zavarovanje in zavarovanje zvonov. Po svetovni vojni pa je uvedel življenjska zavarovanja raznih vrst, radi česar so se začela v zavod stekati večja sredstva. Sedaj ima Vzajemna zavarovalnica palače in druga varno naložena sredstva, ki so vsem njenim zavarovancem najboljše poročstvo, da so zaupali upravo svojega premoženja v najboljše roke. Častitajoč Vzajemni zavarovalnici k njeni 40 letnici želimo, da bi bilo peto in naslednja desetletja njenega dela za slovensko ljudstvo še bolj plodonosna.

Po svetu

Zadnji Hitlerjev poziv Angliji

Slavnostna seja državnega zbora

Nemški državni kancler Hitler je sklical za zadnji petek ob šestih popoldne slavnostno sejo državnega zbora v Berlin. Na seji je bil navzoč tudi italijanski zunanji minister grof Ciano, katerega je sprejel nemški zunanji minister osebno na berlinskem kolodvoru in ga pripeljal v državni zbor.

Sejo je otvoril maršal Göring, ki se je spomnil v izbranih besedah vseh v tej vojni za domovino padlih Nemcev in pa padlih vojakov italijanske zavezniške vojske. Koj nato je povzel besedo kancler Hitler. V eno in tričetrt ure trajajočem govoru je podal doseđani potek vojne, ki je na vseh področjih iztekla s popolno zmago Nemčije.

Hitlerjev zadnji poziv Angliji

Kancler Hitler se je obrnil ob koncu svoje govor od poslancev z burnim odobravanjem spremljanega govora do Anglije in jo je zadnjikrat prđd končno odločitvijo pozval, naj se z Nemčijo izmiri.

Vodja rajha je rekel, da je napovedal lani oktobra točno razvoj vojne v primeru, če odklonijo njegovo mirovno ponudbo. Kljub temu, da je takrat vedel, kako se bo razvijala vojna, je ponudil Angliji in Franciji roko v prijateljsko spravo. Njegova ponudba je bila ali z zasramovanjem zavržena ali pa se zanj sploh niso zmenili. Danes Francija gotovo čisto drugače misli.

Hitler je končal svoj govor z besedami:

»Koliko neizmerno gorja se je medtem razlilo na milijone in milijone nedolžnih ljudi po krivdi voditeljev zahodnih demokracij! Vse to gorje bi lahko bilo izostalo, ako bi bili Anglija in Francija v oktobru lanskega leta sprejeli nemški mir. Toda hoteli sta vojno in sta

jo tudi dobili. Tudi danes se razlega iz Anglije krik, da naj se vojna nadaljuje. Ne vem, če ima nasprotnik pravo predstavo o tem, kaj in kakšna bo ta borba, če se nadaljuje. Angleški državniki sicer izjavljajo, da bodo zbežali v Kanado in da bodo iz Kanade vodili vojno. Toda milijoni in milijoni angleškega naroda ne bodo mogli v Kanado, ampak bodo morali ostati v Angliji in sprejeti vojno, ki so jim jo njihovi voditelji natovorili. Boli me, če pomislim na to, da bo treba udariti, da zrušimo tolikšno brezvestnost angleških voditeljev! Kajti imel sem namen, da bi nikdar ne vodil vojno, ampak da bi ustanovil socialno državo, v kateri bi vladala pravica in blagostanje. Toda Churchill izjavlja, da hoče imeti vojno. V zadnjih tednih je pokazal, kakšno vojno si on zamišlja. Angleška letala so napadala nemško civilno prebivalstvo. Nemčija je na to doslej molčala, toda s tem ni rečeno, da bo molčala naprej. Hudo je misliti na neizmerno gorje, ki bo zadelo angleški narod v odgovor na takšna dejanja. Zgodilo se bo, da bo zaradi tega uničen svetovni imperij, svetovni imperij, ki ga nisem nikdar imel namen uničiti. Toda ta vojna, če jo Anglija želi, se more končati samo na ta način, da se popolnoma uniči eden od obeh nasprotnikov. In jaz vem, da bo Anglija tista, ki bo uničena! V tej uri čutim svojo dolžnost, da se še enkrat, zadnjikrat, sklicujem na zdrav razum v Angliji. Mislim, da imam po dogodkih zadnjih mesecev pravico za to, ne da bi kdo mogel očitati, da je Nemčija strahopetna. Obžalujem žrtve, ki bodo padle v Angliji. Mislim tudi na nemške žrtve, čeprav vem, da nemški vojaki s hrepenenjem čakajo, da bi šli v boj za veličino svoje domovine. Tako bom imel vsaj olajšano vest spričo dogodkov, ki prihajajo.«

Kratke tedenske novice

Danzig (Gdansk), radi katerega je izbruhnila sedanja evropska vojna, so proglasili Nemci za prosto pristanišče.

Na poti v Združene ameriške države sta hčerki angleškega kralja Jurija VI., bivša avstro-ogrška cesarica Zita, aibanski kralj Zogu z družino, velika vojvodinja luksemburška in še cela vrsta drugih petičnikov ter visokih osebnosti iz Evrope.

Nemški propagandni minister Göbbels je izjavil, da vojna še sicer ni končana, a kljub temu bodo siekli starejši letniki vojaške suknje in se vrnili v svoje službe.

Anglija bo zasegla francosko trgovinsko mornarico, ki je v britanskih lukah. Zasega bo trajala do konca vojne, nakar bodo ladje vrnjene Franciji, oziroma se bo izplačala odškodnina.

Francoski pisatelj in demokrat Paul Morand je bil imenovan od francoske vlade za likvidatorja gospodarskih in finančnih stikov Francije v Angliji. Priznan mu je položaj poslanika. V kratkem bo imenovala tudi angleška vlada svojega zastopnika pri Petainovi francoski vladi.

Vsa Španija je proslavljala dan zgodovinske revolucije 19. julija 1936. V Madridu je korakalo sto tisoč nacionalističnih delavcev pred generalom Francom. Vsi govorniki so ta dan zahtevali, da se spoji pristanišče in sedanja angleška trdnjava Gibraltar z domovino.

Angleški poslanik Cripps se je v preteklem tednu tri ure pogovarjal v Moskvi s Stalinom, kar znači zboljšanje odnošajev med Veliko Britanijo in sovjetsko Rusijo. Razvoj evropske vojne zelo zanima Sovjetsko zvezo, čeprav naglašava vedno in povsod svojo nevtralnost.

Anglija je spet priznala bivšega abesinskega cesarja Halleja Selasija kot polnopravnega vladarja ter mu dala zagotovilo, da bo obnovljena neodvisna Abesinija pod njegovo oblastjo, ko dobi Anglija sedanjo vojno.

Vrhovno vodstvo francoske uprave tvorijo: maršal Petain, podpredsednik vlade Laval in notranji minister Marquet.

Novo izvoljeni parlament Estonske, Letonske in Litve so sklenili 21. julija, da se priključijo vse tri baltičske države Sovjetski zvezi kot 14., 15. in 16. sovjetska republika. S tem se je pomnožilo prebivalstvo Rusije za šest milijonov.

V Havani na otoku Kuba so se zbrali zunanji ministri 21 ameriških republik, da zavzamejo skupno stališče do mednarodnih vprašanj v zvezi z razvojem vojne v Evropi.

Ameriški zunanji minister Cordell Hull je predlagal na vseameriški konferenci v Havani, naj vzamejo vse ameriške države pod zaščito vse posest, ki jo imajo evropske velesile na ameriškem ozemlju.

Ameriška vlada proučuje možnost, da bo iz človečanskih ozirov poskrbela za to, da prepelje angleške otroke z lastnimi ladjami na varno.

Avstralske vojne ladje so te dni potopile neko italijansko 5000 tonsko križarko v Sredozemskem morju.

Angleži so javili izgubo enajste podmornice od začetka vojne.

likem loku. Padel je v reko, od koder se je brez posebnega truda rešil s plavanjem na breg.

Zgodba o človeku, ki je prodal svoje truplo. V Združenih ameriških državah ne dobiš veliko, če svoje telo prodaš kakemu anatomskemu zavodu in si tako po smrti brez skrbi, kar se tiče svojega trupla. Vendar je bila za Darija Nivena anatomija nekega dne poslednja rešitev, ko ni imel nobenega denarja več. Niven je bil prej postrešček, potem je postal natakar, pa je izgubil službo in ko ni vedel nikamor več, je prodal svoje telo za 50 dolarjev anatomskemu institutu. To vstvo pa je dobil samo s tem, da se je pisмено zavezal, da do konca svojega življenja ne bo pokadil niti ene cigarete več in tudi ne

Mogočni Jurij

Povest iz domačih hribov

*

Tako je prišel Božič. Tedaj je dobil Jurij nekega dne pisemce, na katerem je bil pečat z Brezij. Pisavo je takoj spoznal: bila je Tilkina. Ves razburjen je pisemce odprl in je bil bridko razočaran. Nič drugega ni bilo v ovitku kakor tiskano voščilo za novo leto: Srečno novo leto! Spodaj je bilo pripisano samo to: »Poljub Tončku in Arčki!« — in ženin naslov... Zanj torej, za moža, ni imela ne ene prijazne besede, sploh nobene besede. Da, to pismo ne pričuje, o njeni ljubezni, to pismo ga žali... Pa vendar! Ali ni dokaz, da misli nanj? Saj njemu velja njena želja: Srečno novo leto! Ali naj ji odpiše? Da, storil bo kakor ona: poslal ji bo tiskano voščilo za novo leto. Toda to bi bilo neumno; saj bi jo le posnemal... Morda, da, gotovo si hoče trebiti pot domov. Zdad bi rada, da bi ji on prišel vso pot naproti. Ne, naj se le sama poda na pot! On se ne bo poniževal pred njo, ona naj se poniža! Najbolje bo, če ji sploh ne odgovori. Iz tega bo lahko sklepala, da ga je s tako praznim pismom užalila, in bo kaj več pisala...

Tako je sklenil in ji ni odgovoril. Toda Tilkino pisemce je ležalo štirinajst dni in še več pred njim na njegovi pisalni mizi. Vedno znova se je potopil v njeno

13 drobno pisavo, medtem ko so se v njegovi duši borili ponos in ljubezen, upanje in jeza...

Lizka je imela dober nos in ji ni ušlo, da visi Končnik še vedno z vsem srcem na svoji ženi. Ko je zdaj odkrila Tilkino pisemce na njegovi pisalni mizi, se je jela bati. — Če si začneta mož in žena pisati, ne bo več dolgo in žena bo spet doma. Potem pa je konec njeni, Lizkini, slavi in časti, konec njenih upov in križ čez njene načrte. Da bi ženino vrnitev preprečila, se je Lizka odločila za predrzno, skrajno grdo spletkarijo. Pisala je Tilki, kakor češ da ji je Končnik tako naročil, naj pusti vse upe, da bi si svojega moža še kdaj pridobila, ker da njen mož je posvetil vso svojo ljubezen njej, Lizki, in da sta si že dolgo kakor mož in žena in da je tudi sad njune ljubezni že na potu... —

Od tega časa o Tilki ni bilo več ne duha ne sluha. Toda Lizka škerjanec se tudi Končniku ni mogla več zatajiti. Slednjič je vendarle tudi opazil, kaj in kako je z njo, in neki dan v začetku februarja jo je prijel in konec besed je bil ta, da je nesramnico nagnal.

Istega dne zvečer je čisto nepričakovano prišel advokat Hudnik h Končniku. Tik za vrati je skočila k njemu Lizka škerjanc, ki je bila že pripravljena za na pot. Hlastno mu je povedala, da sta se z gospodarjem zbila in da mora od hiše. Advokat ji je pomežiknil, položil prst na usta in ji pošepnil na uho:

400 letnica jezuitov. Jezuitski red je ustanovil sv. Ignacij iz Lojole v Španiji, naj močnejša osebnost katoliške obnove v 16. stoletju. Kot častnik ranjen, je Ignacij dal slovo prejšnjemu življenju ter se je sam obnovljen s samopremagovanjem in molitvijo posvetil obnovi sveta. Dve sredstvi sta predvsem, ki se jih je sv. Ignacij poslužil v to svrhu in ki po njih še vedno deluje na duhovni obnovi in vzgoji ljudi. To so njegove slovite »Eksercicije« in pa od njega ustanovljena »Družba Jezusova«, ki je bila od papeža Pavla III. potrjena leta 1540. Jezuitski red je vznikel v dobi, ko je dr. Martin Luther, bivši redovnik-avguštinec, odpadel od katoliške Cerkve ter z razširjanjem protestantizma odtrgal od Cerkve tisoče in stotisoče ljudi. V tej veliki nevarnosti, ki je takrat pretela katolicizmu, je sv. Ignacij s svojimi tovariši stopil na branik. Število teh tovarišev je čudovito naglo raslo. Ko je sv. Ignacij umrl leta 1566., je jezuitski red že imel tisoč članov v 12 redovnih provincah in 100 redovnih hišah. Red ima ogromne zasluge za obrambo katolicizma v Evropi. Velike dele Evrope je v 16. in 17. stoletju ohranil, odnosno zopet pridobil katolicizmu. Ni čuda, da si je s tem svojim delom nakopal sovraštvo ne samo protestantov, marveč tudi janzenistov (pristašev katoliškega škofa Jaurena, ki so s svojo pretirano strogostjo širili med ljudstvom versko mrtvilo), framasonov in liberalcev. Združenemu navalu teh nasprotnikov se je posrečilo, da so dosegli ukinitve tega reda leta 1773. Leta 1813. pa je papež Pij VII. red zopet vpostavil. Sedaj šteje red okoli 24.000 članov, izmed katerih je okoli 3000 misijonarjev, delujočih v 45 misijonskih pokrajinah. Na čelu mu stoji že več let kot general pater Vladimir Ledochovski, porojen iz grofovske poljske rodbine. O priliki 400 letnice je papež Pij XII. naslovil na jezuitskega generala pismo, v katerem naglašava velike zasluge jezuitskega reda za katoliško Cerkev, krščansko omiko in krščansko vzgojo tolikih pokolenj. Ogromno je delo članov jezuitskega reda za vzgojo mladine, za kar jim Evropa mora biti posebno hvaležna. Velike so zasluge jezuitov na polju katoliškega apostolata, zlasti potom Mazijinih družb, s katerimi se je vršila in se še vrši globoka notranja preosnova mladine. Papež naposled izraža željo, naj bi družba Jezusova, ki je in mora ohraniti svojo organizacijo in svoja pravila nedotaknjena in neizpremenjena, se slej ko prej poslužila vseh resničnih pridobitev sodobnega napredka za poglobljanje katoliške vere in kulture.

Mehiški katoličani so se hrabro borili. Ne mislimo na poulične borbe, ki so se nedavno vršile po ulicah glavnega mesta Mehike in

tudi drugih mest o priliki volitve novega predsednika mehiške države. Teh borb, v katerih je tekla kri in je mnogo ljudi obležalo ranjenih ali celo mrtvih, se katoličani niso udeležili. Tak način politične borbe prepuščajo katoličani ljudem liberalno-framasonskega, socialističnega in komunističnega mišljenja. V vidu imamo tisto veliko borbo, ki so jo pred nekaj leti vsilili katoličanom framasoni in komunisti, hotoč popolnoma uničiti katoliško vero na mehiških tleh. Zaprli so cerkve, prepovedali božjo službo, pregnali duhovnike, v državi ostale duhovnike pa so z zvestimi verniki vred krvavo preganjali in mučili. Bila je to težka borba, v kateri so se mehiški katoličani zlasti zatekali k sv. Tereziji od Deteta Jezusa kot zavetnici in priprošnjici. Po srečno prestani borbi se hočejo mehiški katoličani svoji zavetnici izkazati hvaležne. Zato so sklenili, da bodo zgradili v veličastni cerkvi sv. Terezije v francoskem mestu Lisieuxu, kjer je sv. Terezija živela in umrla kot redovnica, svojo narodno kapelo, posvečeno Materi božji Guadalupski (Guadalupe je mehiško mesto, v katerem je najslavnejša in najbolj obiskana romarska cerkev Marijina). Kapela bo stala preko pol milijona francoskih frankov.

II krizi japonske vlade. Japonska vlada je odstopila. Cesar je poveril sestavo nove vlade princu Konoje, kateri je pridobil za svojo

vlado doslej tri ministre in napovedujejo, da vladna kriza ne bo tako hitro rešena, ker ustanavlja princ Konoje novo edinstveno stranko. Doslej sta obstojali konservativna stranka sejukaj in liberalna minsajito. Konoje in trije na novo imenovani ministri izdelujejo tudi novo zunanjo politiko. Izbruh japonske vladne krize je pospešil zlom Francije. Vojna stranka, ki želi zasesti vse evropske koncesije ali posetne ugodnosti v Aziji, je zopet oživila in se zavzema za naslonitev Japonske na Nemčijo ter Italijo. Vojna stranka se skuša po porazu, katerega je doživela lani s sklenitvijo nemško-ruske nenapadalne pogodbe, za vsako ceno uveljaviti, dasi ne želi japonski narod nobenih novih vojnih zapletov in zahteva radi izčrpanosti zaključitev triletnih vojne s Kitajsko. Vojna stranka je baje tudi radi želje ljudstva za to, da se vojna na Kitajskem čimprej konča na ta način, da se odreže popolnoma Kitajsko od sveta in prisili na kolena. Poznavalci Kitajske pa so resnega mnenja, da Japonci še ne bodo s Kitajsko tako naglo opravili, ker že posedata znatno lastno vojno industrijo in rezervnih vojnih potrebščin za vsaj pol leta. V teh hudih vojnih časih je bilo princu Konoje poverjeno krmilo države, ki ječi pod dolgotrajnimi vojnimi bremenji, radi njegove preudarnosti in politične daljnovidnosti.

Kandidata za ameriške predsedniške volitve

Združene ameriške države volijo letos svojega predsednika. Za predsedniške volitve se zanima z dušo in telesom vsak Američan. Lahko trdimo, da je Ameriki več na izidu teh volitev, kakor za izid sedanje evropske vojne. Predsedniške volitve v Ameriki so pri tolikem zanimanju vendarle enostavne, ker se bije boj le med predstavnikoma dveh velikih strank republikancev in demokratov. Obe stranki sta že postavili vsaka svojega kandidata in kmalu se bo začel volilni boj.

Kandidat republikancev in njegov program

Republikanska stranka je postavila svojega kandidata na strankinem velikem zboru ali kongresu v mestu Filadelfija 28. junija. Strankini delegati so glasovali za šest kandidatov. Izvoljen je bil Wendel Willkie, ravnatelj velikih zasebnih elektrarn. Kandidat republikancev je znana ter med pristaši zelo priljubljena osebnost.

Volilni boj bo začel s temle programom: Podpiranje brezposelnih, starostno zavarovanje ter dalekosežna pomoč vsem, ki trpijo pomanjkanje. Willkie in njegova stranka sta

odločno proti poseganju države v zasebno gospodarstvo.

Glede evropske vojne so republikanci s svojim predsedniškim kandidatom proti vojni udeležbi Amerike, a za izdatno podpiranje Angležev proti Nemčiji ter Italiji. Izvolitev Willkieja za predsednika bi bil za Anglijo zelo razveseljiv dogodek.

Demokrati za Roosevelta

Mnogo lažje stališče kakor kandidat republikancev je imel pri demokratih dosedanji ameriški predsednik Roosevelt.

Demokratska stranka je izvolila na svojem kongresu v Čikagu že pri drugem glasovanju Roosevelta za predsedniškega kandidata.

Izid glasovanja je bil sledeč: za Roosevelta je glasovalo 946, za Farleya 72, za Garnerja 61 glasov, nekaj glasov je bilo oddanih za Tidningsa, za državnega tajnika Hulla pa pet glasov. Nato je kongres enodušno proglasil Roosevelta za kandidata demokratske stranke pri predsedniških volitvah.

Roosevelt, ki kandidira že tretjič za predsednika, bo šel v volilni boj pod geslom, da

»Tiho! — Pojutrišnjem pridi k meni v pisarno; tam se bova zmenila.«

Potem je šel po stopnicah gor v družinsko sobo, kjer je Jurij sedel za pisalno mizo in strmel topo predse.

Advokat je bil zalit mož, ki je lezel proti petdesetim. Lase je imel črne, obraz oglat in rdeč, ustne tolste, nos top in skrbno počesano bradico. Z obraza in iz oči si mu uganil, da je na ženske in da je zvit in zahrbtn.

Ko je stopil v sobo, je pozdravil:

»Dober večer, klanjam se, gospod Končnik!«

Ta se je zdrznil in vzkliknil:

»O, gospod doktor — dober večer Bog daj! Pravi čas ste prišli.«

»Tako? Ali sem vam potreben?«

»Da, zelo. Prosim, sedite.«

Končnik mu je jel pripovedovati, kako sta se nocoj z gospodinjo skregala, razlagal mu je vse na drobno, zraven pa se je tako razvnel, da je bilo njegovo pripovedovanje prav zmešano. Advokat je gledal ves čas skozi okno, pomežiknil je zdaj s tem, zdaj z drugim očesom, obraz je delal, kot da mu je malo mar vsega, poslušal pa je kakor lisjak in mu ni ušla nobena beseda. Po kratkem preudarku je dejal:

»Gospod Končnik, tega niste dobro naredili. Morali bi se bili z gospodično pobotati.«

»Pobotati? S to nesramno žensko!« se je razburil Končnik. »Nima pravice več kaj zahtevati kakor svoj zaslužek, tega pa sem ji izplačal.«

»Menda bolj slabo poznate ženske. Ženske ne marajo za pravico, ženske vam poslušajo samo svoja čustva.«

»Doslej sem imel opraviti le s poštenimi ženskami, nikoli pa še ne s takimi, ki se vlačijo in goljufajo.«

»Hehe, ženske so vse enake. Vse so sebične in mislijo zmeraj le nase. Zato je treba poprej biti previden, da si človek ne splete zanko, potem je prepozno.«

»Vi, gospod doktor, ste mi to žensko priporočili. Zdaj mi morate tudi pomagati, da se njenih spletk rešim.«

»Priporočil vam je nisem, le na njena dobra spričevala sem vas opozoril. One primite, ki so ji taka spričevala pisali. — Sicer pa, kaj mislite ukreniti?«

»Tožil jo bom, da mi je hotela denar izsiliti.«

»To vam za resnico odsvetujem. Gospodična je besede tako preudarila, da je ni mogoče prijati. Če bi jo pa tudi mogli, vam bo trmasto gnala svoje, da ste vi oče — in nihče vas ne more rešiti.«

»Salabot! Ali ji ne bo mogoče dokazati, da se laže?«

»Jaz ne vem, kako bi ji mogli kaj takega dokazati. Pred sodnijo velja zmeraj to, kar mati izpove.«

»Vi ste izkušen in prebrisan advokat; gotovo boste našli kako pot, da me pred takim krivičnim sumom obvarujete.«

bo izpil nobene kapljice alkohola. In prav teh 50 dolarjev je Dariju Nivenu prineslo srečo. S tem denarjem se je odpeljal v filmsko mesto Hoollywood in posrečilo se mu je, da je dobil službo statista. Pretolkel se je, kakor je že šlo, in nekega dne je vrhovni vodja spoznal, da bi mu lahko dal tudi večje vloge. Zdaj je Niven znan igralec. Vabijo ga na slavnosti in prireditve, ponujali so mu pijačo in cigarete, toda zaradi obljube anatomskemu zavodu je moral vsa vabila odklanjati, ker ni bil več gospodar svojega telesa. Filmska kolonija bi kmalu počila od smeha, ko je slišala njegovo zgodbo. Pregovarjali so ga, naj prelomi svojo pogodbo, da bo apert gospodar svojega telesa. Saj tistih 50 dolarjev za Darija Nive-

želijo Združene države tudi nadalje ostati izven evropskega spopada ter se sploh nočejo udeležiti katere koli vojne. Glavno skrb ameriške zunanje politike mora še nadalje posvetiti varnosti in obrambi Zedinjenih držav ter ohranitvi miru. Zedinjene države morajo biti tako močne, da jih ne bo upala napasti nobena država ali skupina držav. Amerika ne bo nudila pomoči onim državam v tej vojni, katerih koristi niso v skladu s koristmi Amerike in njene varnosti. Nasprotno pa bo nudila pomoči onim državam, s katerimi jo večje skupne koristi. Zedinjene države bodo zastavile vse moči, da zmaga pravica.

Ponovno izvolitev Roosevelta za predsedniškega kandidata demokratske stranke so pozdravili Angleži nadvse toplo, ker računajo, da bo ameriška industrija še bolj podpirala Anglijo z vojnim materialom, kakor je to storila doslej.

Roosevelt je sprejel izvolitev in je govoril po radiu zboru demokratske stranke

Roosevelt sam ni bil navzoč na zboru demokratske stranke, ko je šlo za njegovo kandidaturu. Kakor hitro so mu sporočili, da ga je stranka soglasno kandidirala, je izvolitev sprejel pod pogojem, da imenuje stranka poljedelskega ministra Henrika Wallacea za podpredsedniškega kandidata, kar se je tudi zgodilo.

Dne 19. julija zjutraj je spregovoril predsednik Roosevelt po radiu zboru demokratske stranke v Čikagi. V svojem govoru se je zahvalil, da je imenovala stranka Wallacea za podpredsedniškega kandidata, nato pa je posebno poudaril tale dejstva:

»Stojimo pred največjim svetovnim dogajanjem v človeški zgodovini. Gre za to, ali naj še dalje traja civilizacija, kakor jo poznamo in cenimo mi, ali pa naj vse to propade; ali naj še obstoja vera, ali pa naj se vmeti brezbožnost; ali naj še velja dana beseda, ali pa naj narekuje pest; ali naj velja dostojnost, ali pa nasilje; ali naj še cenimo pogum, povedati odkrito besedo, ali pa naj nastopi nezdrava otopelost soparnega ozračja.

Nihče ne more več dvomiti in si zakrivati oči pred dejstvom, da ta vojna ni vojna v navadnem smislu, ampak revolucija, ki je bila vsiljena s premočjo orožja in ki ograja vse človeštvo. Je to revolucija, ki ne gre za tem, da bi ljudi osvobodila, ampak za tem, da jih zaslužni.

V Evropi je bilo mnogo narodov z diktatoro ali zasedbo primoranih, da sprejmejo oblike vladavin, ki jih nekateri imenujejo nove. Toda te oblike niso nove. One so samo vrnitev v zgodovino starega veka. Pravijo, da ta na novo uvedeni red jamči varnost in dejavnost. Enako varnost in dejavnost so uživali tudi zidarji, ki so zidali piramide faraonov. Toda mi v Ameriki in oni v še svobodnih demokracijah se odpovedujemo i taki varnosti i taki dejavnosti. Mi vztrajamo pri varnostih in dejavnostih, ki izvirajo iz pravic svobodnega človeka.

Tako dolgo, dokler bom jaz predsednik, bo vkljub vsem naporom pete kolone ostala naša zunanja politika naša lastna. Ameriški narod bo vztrajal pri demokraciji z božjo pomočjo, tako da bo mogel s pogumom in upanjem gledati v bodočnost.»

Spominjajmo se v molitvah rajnih!

Selniški g. župnik na zadnji poti. »Slov. gospodar« je poročal o smrti g. Ferdinanda Ciuha, dolgoletnega župnika v Selnici ob Dravi, kjer je bil tudi pokopan v spremstvu 28 duhovnih tovarišev in domače ljudske množice. Pogrebne slovesnosti je vodil g. dekan in mestni župnik Mihael Umek, ki je govoril blagopokojnemu v slovo v cerkvi. Pomembno je opozoril poslušalce na največje zasluge rajnega, ki je prenovil župnišče, oskrbel je nove cerkvene klopi, prenovil podružno cerkev sv. Janeza in veliko pripomogel, da je dobila Selnica tolikanj potrebni Društveni dom. Ljudje so sprejeli z veliko hvaležnostjo govornikove besede v zavesti, da jih je zapustil z rajnim delaven ter skrben dušni pastir, kateri je pred svojo smrtjo mislil v sedanjih težavnih časih na svojega naslednika. V oporoki je zapustil svoj inventar nasledniku, vsa živila pa, ki bi jih imel še dobiti s posestva, je podaril revežem. G. župnik Ciuha bo živel v obsežni selniški župniji v trajno hvaležnem spomi-

nu po številnih dobrih delih, katere je skazoval z besedo in podporo vsem, ki so se zatekli k njemu kot prežalušenemu svetovalcu.

Smrt v cvetu mladosti. V Črnečah je dne 16. julija umrla v cvetu mladosti 23 letna Katica Čevnik. Nesrečna jetika ji je ugasnila mlado življenje. Da je bilo pridno in pošteno dekle, je pričal kljub slabemu vremenu njen pogreb, ki je bil tako mnogoštevilen. Ko se je g. župni upravitelj ob grobu v imenu vseh poslavljal od nje, ni ostalo nobeno oko suho. Draga Katica, bodi Ti lahka zemljica, prosí pri Bogu za nas!

Na apaskem pokopališču so bili zadnje tedne sprejeti en Slovenec in dve Slovenki: Simon Potočnik iz Apač, ki se je vedno trdno zavedal svoje narodnosti in dosegel lepo starost 80 let; Genovefa Vakaj iz Nasove, dobra in odločna krščanska žena, ki je tudi svoje otroke vzgojila v istem duhu ter je umrla v še višji starosti: 83 let; Ana Hasler, rodom iz

Prekmurja, doma v Lešanah, dobra in zavedna, verna žena, ki je dočakala 67 let. V cerkvi in ob grobu so ji lepo zapele slovenske pevke dve ganljivi žalostinki. — Na Pogledu pa je umrl na posledici kapi 81 letni Anton Probst. Bil je nemškega rodu, a nikak nasprotnik Slovencev. V odločilnih letih se je potegoval za to, da pripade apaško polje Jugoslaviji. Bil je tudi odlikovan od jugoslovanskih oblasti. Pogreba so se udeležili zastopniki raznih oblastí. — Rajni naj počivajo v miru, žalujočim naše sožalje!

Posestnik umrl v najlepši moški dobi. Zopet so pri Sv. Marku nižu Ptuj zapeli zvonovi in oznanili vest, da je umrl v Zabovcih posestnik Joža Šimenko. Bilo mu je komaj 40 let in že ga je strašna jetika odtrgala od drage žene in dveh nedoraslih hčerk. Z njim je legel v grob zadnji moški potomec ugledne Šimenkove rodbine, ki jo hoče vso uničiti ta zavratna morilka. Pokojni je dovršil dva razreda srednje šole, a so ga razmere prisilile, da je v vojnem času moral ostati doma. Ohranil pa je veselje do knjig in je bil ves čas vnet naročnik »Slov. gospodarja«. Bog mu daj svoj mir!

Mati pevske družine umrla. V soboto smo ob veliki udeležbi sorodstva in številnega znanstva pokopali pri Sv. Juriju ob juž. žel. mater Marijo Jazbec, staro 76 let. Rajna se je pred 50 leti priselila od Sv. Štefana, kjer je bila dolgo leta cerkvena pevka. Ni čudno torej, da so vsi otroci počebovali od matere veselje do petja. Vsi štirje sinovi in tri hčere so bili cerkveni pevci, igralci na prosvetnem odru in nekateri tudi člani tamburaškega zbora. Najmlajša hči Julčka že 27 let pomaga s svojim sopranom na našem koru. Upravičeno je torej blaga pokojnica dobila pridevek »mati pevske družine«. Naj sedaj v nebesih poje Večnemu slavo! — V nedeljo smo pokopali tudi dva velika trpina: Martina Selič iz Stopč in Jožefa Dobovišek iz Kranjč. — Žalujočim naše sožalje!

Smrtna kosa. Umrl je v Anovcu na Zdoalah pri Vidmu Jožef Molan, preužitkar, v starosti 88 let. Rajni je bil prijatelj dobrih časopisov in »Slov. gospodar« ima prvo mesto tudi pri njegovih naslednikih. Bil je krepka, posavska korenina, šaljive narave in dobrega spomina do zadnjega trenutka. Čital je mnogo ter zasledoval svetovne dogodke ter znal tudi marsikomu kaj dobrega svetovati. Poleg številnih svojcev je imel na zadnji poti mnogo prijateljev od bližni in daleč, kar je dokaz, da je bil splošno priljubljen. Pri odprtem grobu se je v izbranih besedah poslovil od rajnega g. duhovni svetnik A. Šoba, upokojeni župnik zdoiski, nakar so pevci zapeli »Vigred se povrne«. Blag mu spomin!

ZAHVALA

Podpisana Ban Anton in Frančiška, Brezje št. 4, p. Rajhenburg, se prav lepo zahvaljujeva jugoslovanski zavarovalni banki »SLAVIJA« za kulantno izplačilo zavarovalnine pogorelega gospodarskega poslopja. — Banko »SLAVIJO« vsem toplo priporočava!

Ban Anton in Frančiška.

na ni noben denar! Toda vkljub pristanku anatomskega zavoda, da lahko razdre pogodbo, če vrne denar, Niven tega ni hotel storiti. Res je, rad bi bil spet pil in kadil in mu je lepše ob misli, da bi nekoč ležal v pravilnem grobu, kakor pa, da bi ga zdravniki rezali in se na njem učili, toda vprav tistih 50 dolarjev, ki jih je svoj čas dobil, mu je prineslo srečo. Ta denar mu je pripomogel, da je postal bogat človek in navzlic temu je le toliko praznoveren, da bi bil spet nesrečen, če bi pogodbo razveljavil. Za njegovo 40 letnico so mu pa prijatelji pripravili presečenje. Skupno so mu podarili njegovo lastno telo, ko so brez njegove vednosti razveljavili pogodbo z anatomskim zavodom. Niven je bil zelo

»Gospod Končnik, vaše prijateljstvo visoko cenim, rad vam ustrezem v vsaki reči, ali tu si nočem prstov opeči.«

»Če bi torej do tega prišlo, bi vi zagovora niti prevzeti ne hoteli?«

»V tej reči ne. Jaz prevzamem le take pravde, kjer je kaj upanja, da uspem. Kjer pa gotovo vem, da bom pogorel, tam rajši že poprej odrečem. To moram zaradi svoje veljave.«

»Kaj naj potem storim?«

»Drugega vam ne vem svetovati, rečem le spet to, kar sem že rekel: pobotajte se z njo! Se bo že dala pogovoriti.«

»Kaj? Zato, da se rešim takega nesramnega in lažnivega obrekovanja, naj štejem cel kup denarja? Kje pa je pravica?«

»Drugega sveta vam ne vem.«

»Ne, tega ne bom, nikoli ne. Saj bi me moralo biti sram do zadnje kosti. Ta baba pa bi me potem šele prav dobila v svoje kremplje.«

»Če se pobotati nočete, vam drugega nič ne ostane, kakor počakajte pa glejte, kaj bo. Morda si gospodična premisli. Sicer si pa za to reč zaradi mene lahko drugega advokata najamete.«

Nekaj časa sta molčala. Potem se je oglašil Končnik:

»Zdaj mi je na tem, da prej ko slej prodam in se preselim v Podklanec.«

»Čim potrdite ceno, lahko naredim pogodbo.«

»Dobro, pa naj bo: dam za Ledinekovo trideset tisoč goldinarjev. Ledinek pa mora prevzeti vsa plačila in mi mora v štirih tednih izročiti grunt.«

»To bomo napravili. — Kaj pa z vašim? Z Golcem sva še sinoči govorila, šest in trideset tisoč da, ne krajcarja več, je dejal.«

»Poizkusite, če je mogoče, naženite ga na osem in trideset ali na štirideset tisoč! Od vsakega tisočaka, kar bo čez šest in trideset, je stotak vaš. Če pa ne gre, pa sklenite za šest in trideset! Denar pa mi mora takoj šteti, vknjižbe nočem.«

»Bom gledal.«

Četrť ure pozneje je advokat odšel in zavil v trgovino, kjer se je z mladim Senčarjem dalj časa menil.

Že naslednje dni se je Končnik jel pripravljati za selitev v Podklanec. Pa ni šlo tako gladko, kakor je mislil. S pogodbama so bile še sitnosti in vsa reč se je zavlekla za dobra dva meseca, tako da je minula že velika noč, preden je bilo vse sklenjeno.

Medtem se je zgodilo, česar se je Jurij ves ta čas bal: Lizka Škerjanec je rodila v mestu deklico in je naznabila njega za očeta. Ko jo je tožil, je v pravdi pogorel, čeprav ga je zagovarjal neki prav spreten advokat. Nekí hlapec in neka dekla namreč, ki ju je Končnik novembra nagnal, sta se mu maščevala in sta krivo pričala zoper njega. Tako je sodišče torej spoznalo Jurija za očeta in

Dva pogreba v Šmartnem pri Slovenjem Gradcu. Pokopali smo 14 letnega Plesnikovega Frčića. Utišnil je njegov zvonki glas in njegovi žalostni sošolci so se zgrnili ob svežem grobu v slovo. — Ob obitni udeležbi smo dali v gomilo tudi Marijo Krenker, dolgoletno naročnico »Slov. gospodarja«, staro že blizu 90 let. Gasilsko društvo je izkazalo rajnici zadnjo čast in se s tem vsaj malo oddolžilo svoji dobrotnici. — Svetli rajnika večna luč, užaloščenim svojcem pa naše sožalje!

Starega naročnika »Slov. gospodarja« je pokosila smrt. V četrtek, 4. julija, je v Ložišah

pri Sv. Miklavžu nad Laškimi umrl v starosti 74 let Martin Podrebaršek. Rajnik je bil zelo dober gospodar in je dolgo vrsto delal kot zidar na železnici v Laškem. V hudi zimi in velikem snegu je v slabem potu hodil uro daleč v službo in zvečer domov. Le nekaj let je užival pokojnino. Bil je nad 30 let naročnik »Slov. gospodarja«. Žalujemo naše sožalje!

Jetika ga je pobrala. V Sv. Sebeščanu v Prekmurju je umrl po dolgi bolezni Celec Jožef, ki si je nakopal jetiko na sezonskem delu v Franciji. Bil je star šele 32 let. Bog mu daj večni mir in pokoj!

Otoški značaj Anglije

Nemčija in Italija napovedujeta Angliji hude čase, ki se bodo začeli zanjo, ko jo bo napadla Nemčija iz zraka in po morju in bo istočasno skušala Italija polastiti se Sueškega prekopa in omajati obširne angleške kolonije v Afriki. Pri vseh teh groznjah je ohranila Anglija svoj samozavestni ter junaški značaj v izjavah angleških vodilnih mož, kateri so prepričani, da bo Anglija kljubovala vsakemu še tako dobro organiziranemu napadu ravno radi njenega izrecno otoškega značaja.

Anglija je sosed celine, vendar ne njen del

Znan je angleški izrek, ki pravi: »Mi Angleži moramo imeti na misli, da smo sicer sosedje celine, vendar pa ne njen del.« Te besede označujejo posebno lego Anglije. Anglija je po celini tako bližnja sosedu, da s francoske obale pri pristanišču Calais razločiš bele skale na nasprotni angleški strani pri Doveru, in je to za osvajačce velika izkušnja. Anglija je bila mnogo tisoč let celo spojena z Evropo in njena glavna reka Temza se je izlivala dolgo časa v nemško reko Ren. Živali, ki so se naselile po ledeni dobi v Angliji, in prvi lovci, ki so jih zasledovali, so bili prišli iz Evrope po kopnem. A naj bo morsk rokav, ki danes loči angleški otok od Belgije in Francije, še tako plitek in ozek, vendar je zadostoval, da je deželi, ki jo varuje, pripravil posebno usodo.

Življenje na otoku je dobrot

Anglija je otok, a ta ni osamljen. Evropa je preblizu, da bi bil otoški značaj mišljenja v Angležih docela brez primesi. Lahko bi rekli, da je otoški značaj bolj človeško dejstvo kakor pa naravni pojav. V začetku svoje zgodovine je bila Anglija pogosto žrtev vpadov in se je branila zelo slabo. Živela je tiste čase od poljedelstva in živinoreje. Njeni prebivalci so bili bolj pastirji in kmetje, kakor pa trgovci ali mornarji. Šele mnogo pozneje, ko so si

bili zgradili mogočna brodovja in so se čutili varne za pasom dobro zavarovanih morij, so spoznali Angleži, da je življenje na otoku resnična dobrota, ker jim je prihranjalo strah pred vpadom ter jih oprostilo za nekaj stoletij vojaških potreb, ki so določale politiko drugih narodov, in jim tako dalo možnosti, da so brez nevarnosti preizkušali nove oblike vladanja.

Najdostopnejši del Anglije je ravnina

Ugodno naključje je storilo, da je bila najdostopnejši del Anglije prav tista južno-vzhodna ravnina, ki leži Evropi nasproti. Če bi bila tla otoka nagnjena v drugo stran in bi bili morsk razbojnik na svojih voznjah opazili samo nedostopna gorovja, bi se jih bilo našlo med njimi najbrž le malo, ki bi bili tvegali ta vpad, in verjetno je, da bi bila potem zgodovina dežele čisto drugačna. Toda plima je zanašala ladje prav v ozadje zavarovanih izlivov: apnenčasti, s travo poraščeni hrsti so omogočali raziskovanje otoka mimo goščav in močvar; razen tega pa je bilo podnebje blažje kakor v drugih deželah iste zemljepisne širine, zakaj Anglija leži v zalivi zimske toplote, ki ga ustvarjajo vlažne in mlačne oceanske megle. Tako so morale vse značilne lastnosti te obale izpodbuhati osvajačalca.

Iz dveh kultur ustvarjen svojevrsten značaj

Ta zlahka dostopna Anglija leži ravno nasproti meje, ki loči romanske jezike od germanskih. Angliji je bilo namenjeno, da je sprejemala poslance romanske in germanske ali nemške kulture. V nadaljnjem zgodovinskem razvoju je nastala zanjo nova posebna lastnost: spajati prvine teh dveh kultur in iz njih ustvarjati svojevrsten značaj. Po tem se Anglija globoko razlikuje od Francije in Italije, pri katerih je kljub nekim germanskim prispevkom vedno zmagala latinska ali romanska osnova.

Angleški otoki najsprednje pomorsko oporišče Evrope

Trditev, da se je lega Anglije na zemeljski obli med petnajstim in sedemnajstim stoletjem izpremenila, je resnična, čeprav se na prvi pogled upira razumu. Narodom starega in srednjega veka so te dežele, ki jih pogosto zagrinja megla, pomenile skrajni rob sveta. kraljestvo v sami soseščini pekla. Onkraj teh Bile so jim pravljico, skoraj nezemeljsko skal, ki butajo vanje silni valovi morja, se je pričevalo na zahodu neskončno morje, na severu pa večni led. Le najbolj drzni so si upali semkaj, ker so tu nahajali zlato, biserne in pozneje volno. Nihče pa ni tedaj sanjal o čudoviti prihodnosti angleškega otoka. Šele pregrada islama, odkritje Amerike in posebno še razne prisilne izselitve — to troje je storilo, da je trgovina preločila svoje ceste in da so postali angleški otoki najsprednje pomorsko oporišče Evrope.

Angleško svetovno carstvo

V 18. in 19. stoletju je končno otoški značaj dežele (koji je najprej dovolil, da si je pod varstvom svojega brodovja privoščila več notranje svobode, nego so je mogli imeti narodi na celini) omogočil Angliji, da si je po zaslugi prav tega brodovja osvojila svetovno carstvo. Gospodstvo nad morji, ta rešitev vprašanja narodne obrambe, ki jo je Angliji nalagala njena zemljepisna lega, je tisto, kar vsaj deloma pojasnjuje izredno osvojevalno zgodovino angleškega naroda. Izum letala je zanj najvažnejši in najnevarnejši zgodovinski dogodek naše dobe.

Oblast pozivamo, naj hitro oskrbi koruzo za revnejše sloje! V naši banovini živijo od koruze predvsem delavski sloji v Dravski dolini in viničarji po Slovenskih goricah

Ti krasna si, krasnejše ni,
kar jih obseva zarja dneva,
krepostna si, vsa vredna ti,
da krona venča te kraljeva.

Simon Gregorčič, »Domovine«

ga obsodilo na plačila. Jurij je divjal in klel, pa ni pomagalo nič. Škerjančka ga je zaničljivo gledala; zdelo se je, da jo bolj ko prigrlojufani denar veseli to, da si je ohladila svojo jezo in maščevalnost.

Jurija je ta sramota strašno zadela. Čisto ob pamet je bil, ko je videl porogljive, škodoželjne poglede šentanelcev in čul za marnje, ki jim ni hotelo biti ne konca ne kraja. Po cele dneve je čepel v sobi sam in je strmel predse. Vse svoje premoženje bi bil dal, ko bi bil mogel to sramoto izbrisati. Najhuje ga je bolela misel na Tilko, na ženo... Do smrti ji ne bo mogel pogledati v oči, če se bo še vrnla. Toda saj je ne bo več nazaj, sovražila ga bo, zaničevala ga bo, zaničevala vse življenje. Ta misel, da ga bo ona zaničevala, mu je bila najstrašnejša... Njegov ponos je bil strt, prvič se mu je oglašil bridček kes, da je mogel biti tako samsvoj in nagnati svojo ljubo ženo...

Oddahnil si je, ko je slednjič mogel iz šentanela deset ur daleč v Podklanec, kjer si je na Ledinekovem ustvaril novo domačijo. Katra se je bridko jokala, ko je zapuščala staro domačijo, otroka sta bila vesela, ko so se s konji peljali po svetu, Končnik pa je gledal mrko predse, od nikogar se ni poslovil, trmasto je obrnil hrbet očetni hiši.

Na Ledinah je bilo treba še sejati. Dela je bilo čez glavo. Jurij je bil vesel tega, je vsaj nekoliko pozabil na bridkosti in na žalost. Da bi prišel pri ljudeh do veljave,

je že kar v začetku koval velike načrte. Hojel si je postaviti parno žago, da bi za svoj les, ki ga je imel dosti, več skupil; tudi opeko je mislil žgati in apno. Ni mu dalo miru. Že na jesen, ko so poželi in pospravili otavo, se je vrgel in zaletel v svoje načrte.

VII.

Tri leta so minula, tri vroča poletja, tri hude zime, dosti temnih oblakov je šlo mimo, dosti sončnih dni, obilo žalosti in obilo veselja. Zopet je bila velika noč. Nebo je bilo jasno. Travniki so zeleneli. Srca so se navdajala z novimi upi.

Bilo je na veliko sredo. Iz cerkve je stopila lepo oblečena, plavalasa gospa, obstala na pragu in se ozrla po bližnjih hribih, za katerimi je bil šentanel, komaj nekaj ur hoda od tod. Potem se je počasi napotila po mestecu, zavila v glavno ulico ter pazljivo prebirala napise na trgovinah. Iznemada ji je obvisel pogled na tabli, kjer je stalo:

TEREZIJA DOBROVNIK
trgovina z mešanim blagom

Gospa je stopila v trgovinico. Tu je našla dekle kakih petnajstih let, ki jo je plaho vprašalo, kaj gospa želi.

»Z lastnico bi rada govorila,« je dejala tujka.

(Dalje sledi)

vesel, ker je dobil kot darilo »lastno truplo«.

Živi most. Narava si dovoljuje z rastlinami marsikatero šalo, ki je lahko posledica kakšne nezgode. Strela, vihar in poplava lahko povzročijo takšne šale. Tako imajo v bližini Buenos Airese v Južni Ameriki dve drevesi, ki sta se dva metra nad zemljo sklonili drugo k drugemu in se ovili tako, da predstavljata pravi sveder. V nekem drugem primeru je vihar prevrnil neko drevo čez reko, tako da je ostalo s koreninami na enem bregu, na drugem bregu pa je zraslo z vrhom v zemljo, tako da je krošnja postala prava korenina. Po debli hodijo domačini čez reko kakor po mostu.

*